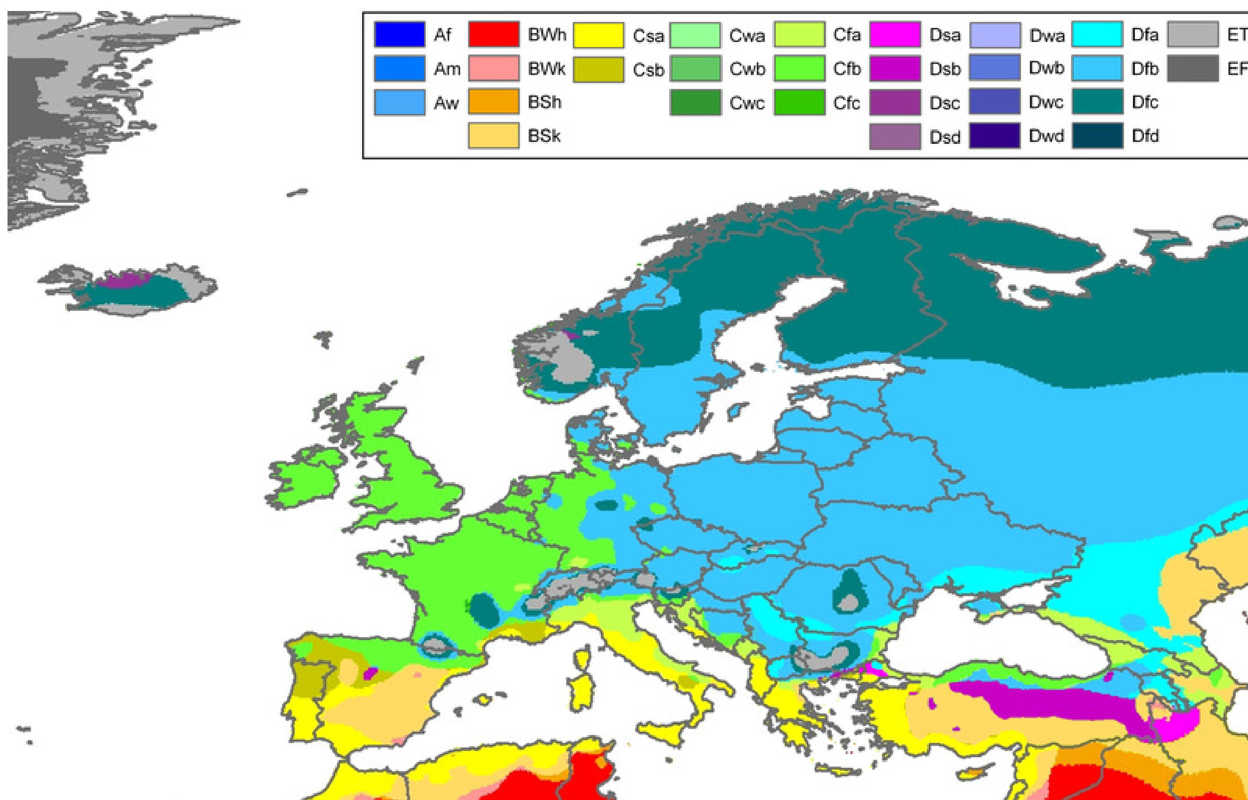
O našoj umereno – kontinentalnoj klimi

Kada govorimo o umereno-kontinentalnoj klimi, važno je naglasiti da su *meteorološki ekstremi* gotovo redovna pojava u umerenim širinama, kojima i mi pripadamo. Naime, hladne vazdušne mase iz mesta formiranja povremeno kreću i prodiru daleko na jug i jugoistok, donoseći zahlađenje u regionima koje na svom putu zahvataju. Istovremeno, tople vazdušne mase povremeno kreću daleko prema severu i severoistoku, donoseći toplo vreme, uz osetan porast temperatura. Na taj način se u umerenim širinama, odnosno na našem području, odigrava neprekidna i *neperiodična smena hladnih sa toplim vazdušnim masama* u toku cele godine. To su tipične karakteristike naše umereno-kontinentalne klime, što praktično znači da je umerenih karakteristika najmanje. Inače, većina ljudi pogrešno shvata opštu definiciju klime, pa tako i karakteristike naše klime umerenog pojasa, smatrajući da vremenske prilike skoro uvek treba da budu „umerene“, odnosno bez ikakvih ekstrema (!?). Međutim, ekstremnih vremenskih pojava ima dosta, što je i sasvim normalno za ovakav naš umereni klimat, imajući u vidu karakteristike različitih vazdušnih masa, koje su najčešće tropskog ili arktičkog porekla, odnosno *ekstremnih karakteristika*.

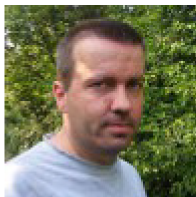
Generalno gledano, srednje mesečne temperature, posmatrane prema svojim mesečnim vrednostima – zaista pripadaju umerenom klimatu, ali su unutar većine analiziranih meseci (u oko 75% njih) prisutne *ekstremne temperaturne karakteristike*, zbog relativno čestih smena (manje ili više) hladnih i (manje ili više) toplih vazdušnih masa u toku svakog meseca. To praktično znači da su srednje mesečne vrednosti dobijene često na osnovu *ekstremnih vrednosti* registrovanih u toku meseca. Na primer, mesec jun iz 2006. godine je tipičan primer po temperaturi „sasvim normalnog“ meseca (srednja mesečna temperatura tačno na normali), ali koji je u svom toku imao mnogo ekstrema, i toplih i hladnih. Ova činjenica nam govori da je srednja mesečna temperatura često relativan pojam, koji nam ne kazuje mnogo i koji često prikriva ekstremne situacije. Zbog toga je potrebno baviti se detaljnijim analizama temperaturnih tokova, da bi se mogli donositi validni zaključci.

Sa druge strane, u pojedinim mesecima nema učestalih i većih temperaturnih oscilacija, što znači da takvi meseci nisu imali ekstremnih pojava – temperature su bile stabilne i ujednačene. Što je najzanimljivije, čak i većina takvih (temperaturno ujednačenih) meseca neće pripadati kategoriji *NORMALNO*, već će ih više biti u ostalim kategorijama (*TOPLO* i *VRLO TOPLO* ili *HLADNO* i *VRLO HLADNO*). Dakle, čak i po ovom kriterijumu ima najmanje onih meseca koji su "umerenih karakteristika", što znači da je *PROMENLJIVOST* (odnosno *EKSTREMNOST*) glavna odlika našeg (umerenog) klimata.

Karakteristike našeg klimata su *TOPLA LETA* i *UMERENO HLADNE ZIME*, uz vrlo izražena oba prelazna perioda (proleće i jesen). Na osnovu rezultata analiza godišnjih temperaturnih tokova, prelazni periodi (proleće i jesen) generalno traju kraće od glavnih sezona (leto i zima), otprilike za oko nekih mesec dana – leto i zima u proseku traju oko tri i po meseca, dok proleće i jesen prosečno traju oko dva i po meseca. Dakle, upadljiva je razlika u njihovom trajanju, što nam govori da je naučno-stručno utemeljena **klimatološka podela** na osnovna (leto i zima) i na prelazna (proleće i jesen) godišnja doba.

Analizirajući međusobne temperaturne odnose u letnjoj (jun, jul i avgust) i zimskoj (decembar, januar i februar) sezoni, vrlo lako se dolazi do zaključka da je kod nas *LETO* daleko postojanije godišnje doba u odnosu na *ZIMU*. Znači, naša leta imaju izražen "kvalitet i kvantitet" u odnosu na zime, jer su stabilnija, postojanija i dužeg trajanja nego zime, što znači da je na našem području izvesnija pojava toplih leta i blagih zima nego hladnih leta i oštrih zima. U prilog takvoj tvrdnji stoji činjenica da je severozapadna, zapadna i jugozapadna Evropa direktno izložena uticaju brojnih ciklona sa Atlantika i Mediterana, tako da dobar deo južne i jugoistočne Evrope, uključujući i naše područje, često bude pod uticajima vrlo toplog vazduha sa severa Afrike, što je rezultat kretanja ciklona po određenim putanjama, kada se zahvaljujući njima na naše područje „transportuje" vrlo topao afrički vazduh.

Autor teksta: Vladimir Bilak
Jedan od osnivača i urednika sajta MeteoPlaneta. Rođen je 1971. godine u Beogradu. Meteorologijom se intenzivno bavi od 1989. godine. Njegova omiljena oblast izučavanja u okviru meteorologije je KLIMATOLOGIJA, odnosno prikupljanje, obrada i analiza meteoroloških podataka. Uradio je veliki broj klimatskih analiza i stručnih radova iz oblasti klimatologije. Jedan od najznačajnijih prioriteta u njegovoj aktivnosti je očuvanje srpske meteorološke arhive, unos meteoroloških podataka sa celokupne teritorije Srbije, odnosno digitalizacija rezultata srpskih meteoroloških merenja i osmatranja. Njegovom ličnom inicijativom i angažmanom je urađena digitalizacija starih beogradskih merenja Vladimira Jakšića sa Senjaka (period 1848-1899). Od 2012. godine je angažovan kao istraživač – saradnik Beogradske škole meteorologije.